

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๓๓-๓๗

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

ISBN 978-616-461-531-1

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๖๘

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย องค์การค้าของ สกสค.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ ต่อ ๓๑๘

www.suksapan.or.th

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

ว่าที่ร้อยตรี

(ธนุ วงษ์จินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยคณะผู้จัดทำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ตลอดจนศิลปินที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานเพื่อการศึกษาค้นคว้า

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรี การอ่านโน้ต การขับร้อง ตลอดจนการชื่นชมและเห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเรียนเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะด้านดนตรี ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักการและบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อย่างไรก็ตามหากมีข้อเสนอแนะประการใด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำ ผู้มีส่วนร่วมและศิลปินที่นำเสนอผลงานเพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ว่าที่ร้อยตรี

(ธนุ วงษ์จินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำแนะนำในการใช้หนังสือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ดนตรีอย่างรอบด้านให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น โดยเริ่มจากง่ายและซับซ้อนขึ้นตามลำดับ หนังสือเล่มนี้ใช้วิธีการอ่านโน้ต โด เร มี และการอ่านโน้ตแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษ C D E F G A B แทนชื่อโน้ตดนตรีแต่ละตัวในดนตรีตะวันตก

ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยอาจใช้คำถามเปิดกว้างเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียน ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนได้ทดลอง ฝึกฝน และค้นหาแนวทางของตนเอง โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบหรือวิธีใดวิธีหนึ่ง

ในระหว่างการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับบทกลอนหรือร้องเพลงประกอบการเล่น ครูควรทบทวนหรือเคาะจังหวะอย่างต่อเนื่องจนจบกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมเพรียงในการเล่นหรือร้องเพลง ครูควรใช้จังหวะที่ชัดเจนและง่ายต่อการติดตาม

ก่อนทำกิจกรรม ครูควรฝึกฝนตนเองให้คล่องแคล่วในการร้องเพลง เล่นดนตรี และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ครูยังสามารถใช้ส่วนของร่างกายประกอบการตบจังหวะ (Body Percussion) หรือใช้วัสดุจากธรรมชาติต่าง ๆ มาทำเป็นเสียงประกอบจังหวะได้ เช่น ก้อนหิน กิ่งไม้ เป็นต้น การใช้วัสดุจากธรรมชาติประกอบการตบจังหวะ จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน น่าสนใจ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจจังหวะดนตรีได้ดียิ่งขึ้น

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีเล่มนี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ดนตรีอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านทักษะทางดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงความคิดเห็น ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ

สารการเรียนรู้และตัวชี้วัด ป.๔-๖

ระดับชั้น	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สารการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ ๔	มาตรฐาน ศ ๒.๑	๑. บอกประโยคเพลงอย่างง่าย	- โครงสร้างของบทเพลง - ความหมายของประโยคเพลง - การแบ่งประโยคเพลง
		๒. จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง	- ประเภทของเครื่องดนตรี - เสียงของเครื่องดนตรีแต่ละประเภท
		๓. ระบุทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น-ลงง่าย ๆ ของทำนอง รูปแบบจังหวะ และความเร็วของจังหวะในเพลงที่ฟัง	- การเคลื่อนที่ขึ้น-ลงของทำนอง - รูปแบบจังหวะของทำนองจังหวะ - รูปแบบจังหวะ - ความช้า-เร็วของจังหวะ
		๔. อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล	- เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี - กฎแฉะประจำหลัก - บรรทัดห้าเส้น - โน้ตและเครื่องหมายหยุด - เส้นกันห้อง - โครงสร้างโน้ตเพลงไทย - การแบ่งห้อง - การแบ่งจังหวะ
		๕. ร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง	การขับร้องเพลงในบันไดเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง
		๖. ใช้และเก็บเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	การใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีของตน
		๗. ระบุว่าดนตรีสามารถใช้ในการสื่อเรื่องราว	ความหมายของเนื้อหาในบทเพลง
	มาตรฐาน ศ ๒.๒	๑. บอกแหล่งที่มาและความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทย ที่สะท้อนในดนตรีและเพลงท้องถิ่น	- ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตกับผลงานดนตรี - เนื้อหาเรื่องราวในบทเพลงกับวิถีชีวิต - โอกาสในการบรรเลงดนตรี
		๒. ระบุความสำคัญในการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรม ทางดนตรี	- การอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรี - ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ - แนวทางในการอนุรักษ์

ระดับชั้น	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สารการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ ๕	มาตรฐาน ศ ๒.๑	๑. ระบุงค์ประกอบดนตรีในเพลงที่ใช้ในการสื่ออารมณ์	- การสื่ออารมณ์ของบทเพลงด้วยองค์ประกอบดนตรี - จังหวะกับอารมณ์ของบทเพลง - ทำนองกับอารมณ์ของบทเพลง
		๒. จำแนกลักษณะของเสียงขับร้องและเครื่องดนตรี ที่อยู่ในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ	- ลักษณะของเสียงนักร้องกลุ่มต่าง ๆ - ลักษณะเสียงของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
		๓. อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล ๕ ระดับเสียง	- เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี - บันไดเสียง ๕ เสียง Pentatonic Scale - โน้ตเพลงในบันไดเสียง ๕ เสียง Pentatonic Scale
		๔. ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงจังหวะ และทำนอง	- การบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะ - การบรรเลงทำนองด้วยเครื่องดนตรี
		๕. ร้องเพลงไทยหรือเพลงสากล หรือเพลงไทยสากลที่เหมาะสมกับวัย	- การร้องเพลงไทยในอัตราจังหวะสองชั้น - การร้องเพลงสากลหรือไทยสากล - การร้องเพลงประสานเสียงแบบ Canon Round
		๖. ด้นสดง่าย ๆ โดยใช้ประโยคเพลงแบบถาม-ตอบ	การสร้างสรรค้ประโยคเพลงถาม-ตอบ
		๗. ใช้ดนตรีร่วมกับกิจกรรมในการแสดงออกตามจินตนาการ	- การบรรเลงดนตรีประกอบกิจกรรมนาฏศิลป์ - การสร้างสรรค้เสียงประกอบการเล่าเรื่อง
	มาตรฐาน ศ ๒.๒	๑. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี ในวัฒนธรรมต่าง ๆ	- ดนตรีกับงานประเพณี - บทเพลงในงานประเพณีในท้องถิ่น - บทบาทของดนตรีในแต่ละประเพณี
		๒. อธิบายคุณค่าของดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน	- คุณค่าของดนตรีจากแหล่งวัฒนธรรม - คุณค่าทางสังคม - คุณค่าทางประวัติศาสตร์

ระดับชั้น	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ ๖	มาตรฐาน ศ ๒.๑	๑. บรรยายเพลงที่ฟัง โดยอาศัยองค์ประกอบดนตรี และ ศัพท์สังคีต	● องค์ประกอบดนตรีและศัพท์สังคีต
		๒. จำแนกประเภทและบทบาทหน้าที่ เครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	● เครื่องดนตรีไทยแต่ละภาค ● บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรี ● ประเภทของเครื่องดนตรีสากล
		๓. อ่าน เขียนโน้ตไทย และโน้ตสากลทำนองง่าย ๆ	● เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี ● โน้ตบทเพลงไทย อัตร่าจังหวะสองชั้น ● โน้ตบทเพลงสากลในบันไดเสียง C Major
		๔. ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลง ด้นสด ที่มีจังหวะและทำนองง่าย ๆ	● การร้องเพลงประกอบดนตรี ● การสร้างสรรค์รูปแบบจังหวะและทำนองด้วยเครื่องดนตรี
		๕. บรรยายความรู้สึกที่มีต่อดนตรี	● การบรรยายความรู้สึก และแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบทเพลง - เนื้อหาในบทเพลง - องค์ประกอบในบทเพลง - คุณภาพเสียงในบทเพลง
		๖. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทำนองจังหวะ การประสานเสียง และคุณภาพเสียงของเพลงที่ฟัง	
	มาตรฐาน ศ ๒.๒	๑. อธิบายเรื่องราวของดนตรีไทยในประวัติศาสตร์	● ดนตรีไทยในประวัติศาสตร์ - ดนตรีในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ - ดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ - อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อดนตรี
		๒. จำแนกดนตรีที่มาจากยุคสมัยที่ต่างกัน	
		๓. อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรีในท้องถิ่น	

บทที่ ๑	ประเภทเครื่องดนตรีและการดูแลรักษา.....	๑
●	ประเภทเครื่องดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้านและวิธีการดูแลรักษา.....	๒
●	การจำแนกประเภทเครื่องดนตรีตะวันตกและวิธีการดูแลรักษา.....	๑๖
●	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สำรวจประเภทของเครื่องดนตรีและการดูแลรักษา).....	๓๑
บทที่ ๒	การอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีไทย.....	๓๓
●	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีไทย.....	๓๔
●	หลักการอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีไทยเบื้องต้น.....	๓๔
●	อัตร่าจังหวะกับการบันทึกโน้ต.....	๓๕
●	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (การอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีไทย).....	๔๑
บทที่ ๓	การอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก.....	๔๓
●	การบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก.....	๔๔
●	การอ่านโน้ตตะวันตก.....	๕๖
●	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (การอ่านและบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก).....	๕๘
บทที่ ๔	การขับร้อง.....	๖๐
●	วิธีการฝักร้องเพลง.....	๖๑
●	วิธีการดูแลเสียงร้อง.....	๖๓
●	ตัวอย่างบทเพลงสำหรับการฝักร้องเพลง.....	๖๔
●	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สำรวจเทคนิคการร้องด้วยฐานเรียนรู้).....	๗๕
บทที่ ๕	รู้จักดนตรี.....	๗๗
●	ดนตรีพื้นเมือง.....	๗๘
●	แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรี.....	๘๙
●	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมด้านดนตรี).....	๙๑
บรรณานุกรม.....		๙๓
คณะผู้จัดทำ.....		๙๔

บทที่

ประเภทเครื่องดนตรี และการดูแลรักษา

ประเภทเครื่องดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้านและวิธีการดูแลรักษา

การจำแนกประเภทเครื่องดนตรีในแต่ละประเภท แบ่งตามลักษณะการทำให้เกิดเสียง ที่มีลักษณะเสียงแตกต่างกันไปตามวัสดุของเครื่องดนตรีและตามลักษณะของการบรรเลง

การที่เรารู้จักวัสดุในการทำเครื่องดนตรี จะทำให้เราารู้วิธีการดูแลรักษาเครื่องดนตรีถูกต้องและเหมาะสม เพื่อยืดอายุการใช้งานของเครื่องดนตรีให้ยาวนาน และคงคุณภาพเสียงที่ดีอยู่เสมอ

เครื่องตี

มีการใช้มือหรือไม้ ตีที่เครื่องดนตรีแล้วทำให้เกิดเสียง หรือเกิดการตีกระทบกันของเครื่องดนตรีแล้วทำให้เกิดเสียง ซึ่งแยกตามวัสดุที่ใช้ทำดังนี้

- ทำจากไม้

ระนาดเอก

ระนาดทุ้ม

กรับ

อังกะลุง

QR CODE ระนาดเอกและระนาดทุ้ม

QR CODE อังกะลุง

QR CODE กรับ

- ทำจากหนังสัตว์/หนังสังเคราะห์ซึ่งตึง

ตะโพน

กลองยาว

โตน-รำมะนา

กลองแขก

QR CODE ตะโพน

QR CODE กลองยาว

- ทำจากโลหะ

ซ้องวงใหญ่

ซ้องวงเล็ก

ฉิ่ง

ฉาบ

โหม่ง

QR CODE ซ้องวงใหญ่และซ้องวงเล็ก

QR CODE ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง

วิธีการดูแลรักษา

เครื่องตีที่ทำด้วยไม้หรือโลหะ

หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีความชื้น

วางในที่ร่ม หลีกเลี่ยงที่บริเวณแสงแดดจัด

หลีกเลี่ยงการเก็บในบริเวณมีอุณหภูมิสูง

เครื่องตีที่ทำด้วยหนัง

เก็บรักษาในบริเวณที่ปกติ ไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไป

ใช้ครีมบำรุงผิวทาที่หนังเพื่อรักษาความชุ่มชื้น

เครื่องเป่า

เป็นเครื่องดนตรีที่เกิดจากลม ใช้ปากเป่าแล้วทำให้เกิดเสียง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

- เครื่องเป่ามีลิ้น

เป่าชวา

เป่ามอญ

เป่าแน

เป่าจุม

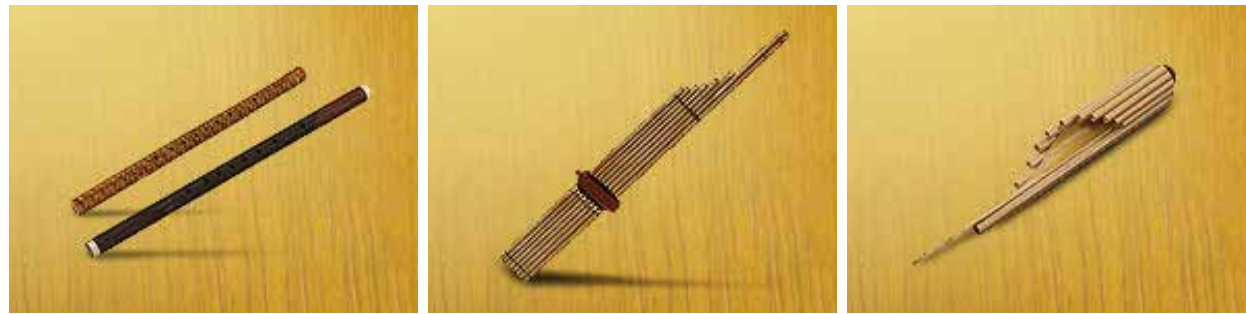

QR CODE เป่าชวา

QR CODE เป่าจุม

- เครื่องเป่าไม่มีลิ้น

ขลุ่ยหลีบและขลุ่ยเพียงออ

แคน

โหวด

QR CODE ขลุ่ยเพียงออ

QR CODE แคน

QR CODE โหวด

วิธีการดูแลรักษาเครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น จำพวกขลุ่ย เป็นต้น

ใช้ผ้าชุบน้ำหมาด ๆ เช็ดบริเวณปากเป่า และลำตัว วางทิ้งไว้ให้แห้ง เก็บให้เข้าที่

ระวังการเสียหาย โดยเก็บใส่ถุงผ้าหรือกล่องเพื่อกันรอยขีดข่วน
ไมโยนหรือเอาสิ่งของวางทับ

เก็บในบริเวณอุณหภูมิปกติ ไม่ร้อนจัดหรือชื้นเกินไป

วิธีการดูแลรักษาเครื่องเป่าที่มีลิ้น จำพวกปี่

ดูแลรักษาวิธีเดียวกันกับขลุ่ย แต่สิ่งที่ต้องทำเพิ่มเติมมีดังนี้

ล้างลิ้นปี่ด้วยน้ำสะอาด เปิดน้ำให้ไหลผ่าน เช็ดแล้วผึ่งลมให้แห้ง

เครื่องดีด

เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้นิ้ว หรือที่ดีดสาย ดีดเพื่อทำให้เกิดเสียง

จะเข้

ซึง

พิณไฟฟ้า

QR CODE จะเข้

QR CODE ซึง

วิธีการดูแลรักษาเครื่องดีด

ใช้ผ้าแห้งหรือชุบน้ำหมาด ๆ เช็ดสายและตัวเครื่องหลังการใช้งาน
ไม่ต้องลดสาย

เก็บในบริเวณอุณหภูมิปกติ ไม่ร้อนจัดหรือชื้นเกินไป

ระวังการเสียหาย โดยเก็บใส่ถุงผ้าหรือกล่องเพื่อกันรอยขีดข่วน
ไม่โยนหรือเอาสิ่งของวางทับ

เครื่องสี่

เป็นการใช้คันชักที่มีหางม้าซึ่งรวมกันหลาย ๆ เส้น แล้วใช้อย่างสนธิเพื่อให้หางม้า
เกิดความเสียดทาน เมื่อสีบนสายก็จะทำให้เกิดเสียง

ซอด้วง

ซออู้

สะล้อ

ซอสามสาย

QR CODE ซอด้วง ซออู้

QR CODE ซอสามสาย

QR CODE สะล้อ

วิธีการดูแลรักษาเครื่องสี

ลดสาย ใช้ผ้าแห้งหรือชุบน้ำหมาด ๆ เช็ดคันทันที กระทบและซอ
หลังการใช้งาน

เก็บในบริเวณอุณหภูมิปกติ ไม่ร้อนจัดหรือชื้นเกินไป

ระวังการเสียหาย โดยเก็บใส่ถุงผ้าหรือกล่องเพื่อกันรอยขีดข่วน
ไม่โยนหรือเอาสิ่งของวางทับ

แสดงความคิดเห็นจากการฟังคลิปตัวอย่าง

เครื่องสีที่ทำจากไม้ หนังสัตว์และโลหะ มีลักษณะของเสียงหรือวิธีการเล่น
ที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง จงอธิบายสั้น ๆ ให้เข้าใจ

เครื่องสีที่ทำจากไม้

.....

..... (อธิบาย)

.....

.....

เครื่องสีที่ทำจากหนังสัตว์

.....

..... (อธิบาย)

.....

.....

เครื่องสีที่ทำจากโลหะ

.....

..... (อธิบาย)

.....

.....

แสดงความคิดเห็นจากการฟังคลิปตัวอย่าง

เครื่องเป่าที่มีล้นและไม่มีล้น มีลักษณะเสียงหรือลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

เครื่องเป่าที่มีล้น	เครื่องเป่าที่ไม่มีล้น
	(อธิบาย)

นักเรียนเคยเห็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าหรือไม่.....
เคยเห็นที่ไหน.....

แสดงความคิดเห็นจากการฟังคลิปตัวอย่าง

เครื่องดีดและเครื่องสี มีลักษณะเสียงและความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

เครื่องดีด	เครื่องสี
	(อธิบาย)

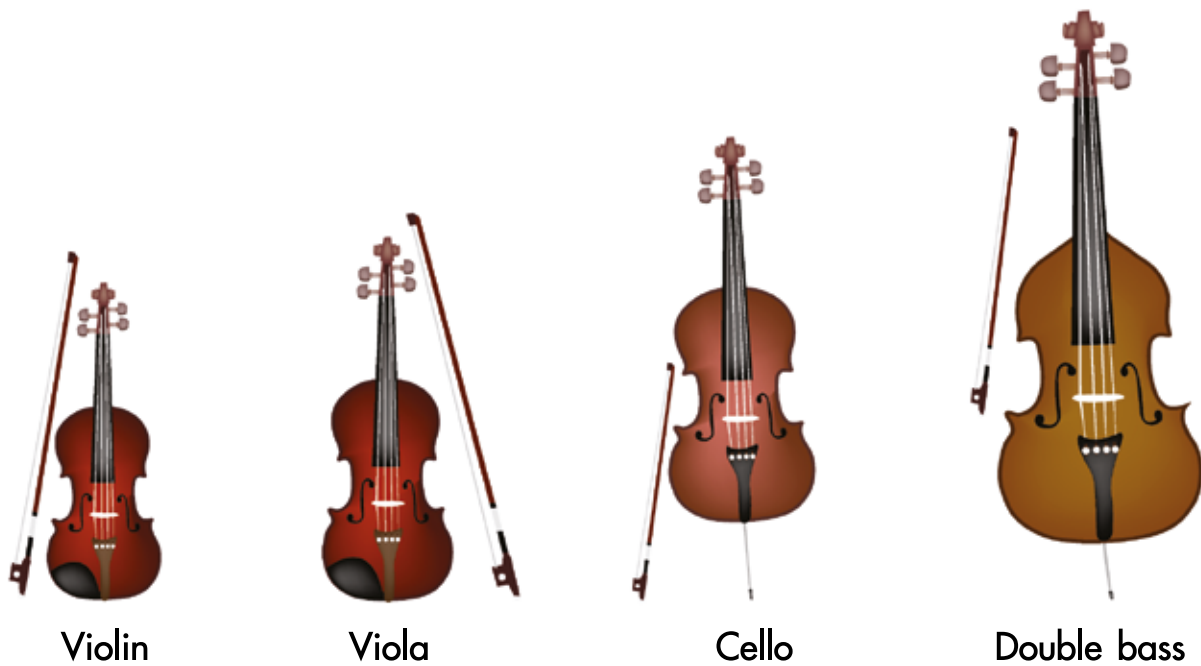
เครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีดและเครื่องสีนักเรียนชอบเครื่องดนตรีชนิดใด.....
เพราะอะไร.....
.....
.....
.....

การจำแนกประเภทเครื่องดนตรีตะวันตกและวิธีการดูแลรักษา

การจำแนกประเภทเครื่องดนตรีตะวันตกแบ่งกลุ่มตามวัสดุและลักษณะการบรรเลง ดังนี้

เครื่องสาย เป็นเครื่องดนตรีที่มีการเกิดเสียงโดยการสั่นสะเทือนของสายที่ทำจากลวด เส้นเอ็น หรือไนลอน และมีกล่องเสียงในการขยายเสียง ซึ่งใช้วิธีบรรเลงที่เกิดจากการใช้คันชักสี และการใช้นิ้วดีด

เครื่องสายกลุ่มที่ใช้คันชักสี

การดูแลรักษาเครื่องสายที่มีคันชัก

ใช้ผ้านุ่ม ๆ ทำความสะอาดพื้นผิวของเครื่องดนตรี ที่อาจจะเกิดจากคราบน้ำมันที่ตกค้าง เหงื่อไคล รวมถึงคันชักด้วย ต้องทำความสะอาดเช่นเดียวกัน และควรระวังอย่าให้นิ้วสัมผัสกับหางม้าเพราะจะทำให้มันและเส้น สีแล้วไม่ดัง

เก็บในบริเวณอุณหภูมิคงที่ และห่างจากแสงแดด รวมถึงไม่มีความชื้น

ระวังการเสียหาย ควรใส่กล่องเพื่อกันรอยขีดข่วน ป้องกันแมลงเข้า

เครื่องสายประเภทดีด

ฮาร์ป

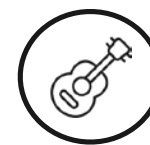

QR CODE เครื่องสายประเภทดีด

QR CODE เครื่องสายประเภทฮาร์ป

การดูแลรักษาเครื่องสายกลุ่มกีตาร์และฮาร์ป

ควรใช้ผ้าแห้ง เช็ดตัวเครื่องดนตรีให้ทั่ว เนื่องจากคราบเหงื่อไคลที่อาจเกิดขึ้นจากการจับหรือบรรเลง จะทำให้ตัวไม้มีรอย เช็ดสายกีตาร์ เพื่อป้องกันคราบสนิมลดสายหรือผ่อนสายลงเล็กน้อย

ไม่เก็บเครื่องดนตรีในที่ที่มีความชื้นสูงและหลีกเลี่ยงไม่ให้เครื่องดนตรีสัมผัสกับน้ำ

เก็บเครื่องดนตรีในสถานที่อุณหภูมิปกติ

ระวังการเสียหาย ควรเก็บไว้ในกล่อง หรือคลุมผ้าให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันแมลงเข้า

เครื่องลมทองเหลือง (Brass Instruments)

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำด้วยโลหะผสม เสียงของเครื่องดนตรีประเภทนี้เกิดจากการเป่าผ่านท่อโลหะ ความสั้นยาวของท่อโลหะทำให้ระดับเสียงเปลี่ยนไป การเปลี่ยนความสั้นยาวของท่อโลหะจะใช้ลูกสูบเป็นตัวบังคับ ลักษณะเด่นของเครื่องดนตรีประเภทนี้ มีปากลำโพงสำหรับใช้ขยายเสียง เรามักเรียกเครื่องดนตรีประเภทนี้รวม ๆ กันว่า “แตร” จะมีเม้าท์พีซ (Mouthpiece) ทำด้วยท่อโลหะ คล้ายรูปกรวย มีขนาดต่าง ๆ กัน ตามขนาดของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ปลายท่ออีกด้านหนึ่งจะต่อเข้ากับท่อลมของเครื่องดนตรี

QR CODE เครื่องประเภททองเหลือง

การดูแลรักษาเครื่องลมทองเหลือง

ควรใช้ฟ้านุ่มชุบน้ำหมาด ๆ เช็ดทำความสะอาดเครื่องดนตรีให้สะอาดหลังการใช้งาน และปล่อยน้ำลายออกจากเครื่องเพื่อไล่น้ำลายที่ค้างอยู่

ล้างทำความสะอาดที่เป่า เปิดน้ำให้น้ำไหลผ่าน แล้วเช็ดให้แห้ง

ใช้น้ำมันสำหรับหยอดวาล์วโดยเฉพาะ หยอดเพื่อให้วาล์วไหลลื่น

เครื่องลมไม้ (Woodwind Instruments)

ตัวของเครื่องดนตรีทำจากวัสดุต่าง ๆ มากมาย แต่ส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดเสียงคือ ลิ้น (Reed) ซึ่งทำมาจากไม้ จึงได้ชื่อว่า เครื่องเป่าลมไม้

การดูแลรักษาเครื่องลมไม้

- **ประเภทเป่าลมผ่านช่องลม** ให้ใช้ผ้านุ่มเช็ดตัวเครื่องก่อนและหลังการเป่า ส่วนเครื่องเป่าที่เป็นโลหะ ให้ใช้ผ้านุ่มและน้ำมันที่ใช้สำหรับทำความสะอาดเครื่องดนตรี แล้วลูบไปตามกระเดื่องกลไกและตัวเครื่องให้ทั่ว เพื่อให้กระเดื่องกลไกเกิดความคล่องตัวในการใช้งานและช่วยไม่ให้เกิดสนิม
- **ประเภทเป่าลมผ่านลิ้น** มีวิธีการดูแลรักษาล้ายกับเครื่องเป่าโลหะ (ปิโคโลและฟลูต) และเพิ่มการทำความสะอาดปากเป่าและลิ้นด้วยการถอดออกมาล้างทำความสะอาด จากนั้นผึ่งลมและเช็ดให้แห้ง ก่อนใช้ผ้าครอบสวมส่วนบน แล้วจึงเก็บใส่กล่องให้เรียบร้อย

เครื่องกระทบ (Percussion/Piano)

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

เครื่องกระทบ ได้แก่ เครื่องดนตรีที่เกิดเสียงจากการตี การสั่น การเขย่า การเคาะ หรือการขูด การตีอาจจะใช้ไม้ตีหรืออาจจะใช้สิ่งหนึ่งกระทบเข้ากับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำให้เกิดเสียง เครื่องกระทบประกอบขึ้นด้วยวัสดุที่เป็นของแข็งหลายชนิด เช่น โลหะ ไม้ หรือแผ่นหนังขึงตึง

เครื่องลิ่มนิ้ว มักจะรู้จักกันในคำว่า คีย์บอร์ด (Keyboard) มีลักษณะเด่นคือ มีลิ่มนิ้วที่ใช้ในการกดเพื่อเปลี่ยนระดับเสียง โดยปกติจะมีคีย์ ๒ สีคือ ดำ และขาว

บอกชื่อเครื่องดนตรี จากคำถามที่กำหนดให้

เครื่องสายที่มีคันชัก ที่มีขนาดเล็กที่สุด

บอกชื่อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลืองที่รู้จักมา ๑ ชนิด

บอกชื่อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ที่รู้จักมา ๑ ชนิด

เครื่องกระทบที่นักเรียนเคยเห็นได้แก่อะไรบ้าง

บอกชื่อเครื่องดนตรีต่อไปนี้

เครื่องตี

— ฆ — ง

— ะ — พ น

— — นา —

— ล — — ชุ —

เครื่องเป่า

— ฝ —

ข — —
—

— ร อ — โ — น

แ — ก โ — — ฟ น

เครื่องดีด

— ะ — ขั้

— — รั ค ล — ส ลี ค

กี ต — รั — — ฟ์ —

— — รั ป

เครื่องตี

— — ส — — าย

เ ช — โ —

ไ — — — ลี —

ด้ — เ บี้ — — ส

การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

จงบอกว่สิ่งไหนควรทำและไม่ควรทำในการดูแลรักษาเครื่องดนตรี

วางทิ้งในรถที่จอดกลางแจ้งแดดร้อน

เช็ดทุกครั้งหลังการใช้งาน

เลี้ยงที่เปียกชื้น

เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

ไม่เก็บใส่กล่องหรือซอง

นำมาเล่นผิดประเภท

สิ่งที่ควรทำ	สิ่งที่ไม่ควรทำ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สำรวจประเภทของเครื่องดนตรีและการดูแลรักษา)

สื่อการเรียนรู้

๑. กระดานไวท์บอร์ดและปากกา
๒. รูปภาพหรือภาพประกอบของเครื่องดนตรีต่าง ๆ
๓. ตัวอย่างเครื่องดนตรีทั่วไป
๔. กระดาษโปสเตอร์
๕. ปากกาสี
๖. ข้อมูลการดูแลรักษาเครื่องดนตรี

ขั้นนำ

๑. เริ่มต้นด้วยการพูดคุยสั้น ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของดนตรีและบทบาทของเครื่องดนตรี
๒. แสดงรูปภาพหรือภาพประกอบของเครื่องดนตรีต่าง ๆ และถามนักเรียนว่า รู้จักเครื่องดนตรีใดบ้างหรือไม่ พูดคุยเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีดังกล่าว
๓. นำเสนอแนวคิดของการจัดประเภทเครื่องดนตรี - เครื่องดนตรีเปียนโน เครื่องดนตรีสาย เครื่องดนตรีเป่าลมไม้ เครื่องดนตรีทองเหลือง และเครื่องกระทบ อธิบายแต่ละหมวดหมู่โดยสังเขป

กิจกรรม ๑ การจัดประเภทของเครื่องดนตรี

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ
๒. ให้ทุกกลุ่มมีกระดาษโปสเตอร์ขนาดใหญ่และปากกาสี
๓. ขอให้แต่ละกลุ่มสร้างภาพแสดงการจัดประเภทของเครื่องดนตรี ๕ กลุ่ม
เครื่องดนตรีเปียนโน เครื่องดนตรีสาย เครื่องดนตรีเป่าลมไม้ เครื่องดนตรีทองเหลือง
และเครื่องกระทบ สามารถวาดและตั้งชื่อตัวอย่างของเครื่องดนตรีในแต่ละประเภท
๔. เมื่อเสร็จสิ้น ให้แต่ละกลุ่มนำโปสเตอร์ของพวกเขาไปนำเสนอให้กับคลาส
อธิบายตัวอย่างที่พวกเขาเลือกและเหตุผลที่เลือก

กิจกรรม ๒ การสำรวจเสียง

๑. เล่นไฟล์เสียงหรือวิดีโอที่มีเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ
๒. ขอให้นักเรียนระบุเครื่องดนตรีที่พวกเขาได้ยินและจัดประเภทใน ๔ หมวดหมู่
๓. พูดคุยเกี่ยวกับความหลากหลายของเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ

กิจกรรม ๓ การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

๑. แจกเอกสารการดูแลรักษาเครื่องดนตรีให้แต่ละกลุ่ม
๒. พูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการดูแลรักษาเครื่องดนตรีเพื่อให้สามารถสร้าง
เสียงที่ดีที่สุดและให้เครื่องดนตรีมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน
๓. ให้นักเรียนแบ่งปันประสบการณ์ที่เคยมีกับเครื่องดนตรีและวิธีดูแลรักษา

ขั้นสรุป

๑. สรุปข้อสำคัญที่ถูกพูดถึงในระหว่างบทเรียน - การจัดประเภทเครื่องดนตรีเสียง
และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี
๒. อนุญาตให้นักเรียนถามคำถามและแบ่งปันความคิดเห็นหรือสังเกตการณ์เพิ่มเติม